

THE POLISH CATHOLIC MISSION
in England and Wales
POLSKA MISJA KATOLICKA
w Anglii i Walii

Registered Charity no. 1119423
Charitable Company limited by guarantee reg. no. 6211791

2-4 Devonian Road LONDON N1 8JJ Tel: (020) 7226 3439 Fax: (020) 7704 7668

**STATUTY POLSKIEJ MISJI KATOLICKIEJ W ANGLII I WALII
LONDYN LISTOPAD 2016**

1. Rys historyczny

Pierwsze bardziej liczne wyjazdy Polaków do Wielkiej Brytanii były po upadku powstania listopadowego. Członkowie tzw. Wielkiej Emigracji już w 1832 roku, głównie z inicjatywy księcia Adama Jerzego Czartoryskiego oraz szkockiego poety Thomasa Campbella, założyli w Londynie Literackie Towarzystwo Przyjaciół Polski (*Literary Association of the Friends of Poland – LAFP*). Jego głównym celem było urabianie przychylniej opinii dla Polski i Polaków w społeczeństwie brytyjskim. W tymże stowarzyszeniu powstała również myśl sprowadzenia na stałe do Anglii polskiego kapłana. Członkowie towarzystwa byli gotowi przeznaczyć fundusze na jego utrzymanie i utworzenie kaplicy polskiej w Londynie¹.

Razem z powstańcami, działaczami politycznymi, żołnierzami z Polski przybyli również kapłani. Jednymi z pierwszych, działających na terenie Anglii byli ks. Aleksander Pułaski² i ks. Wincenty Zienkiewicz³. Obaj brali udział w kreowaniu radykalnych idei społecznych w ramach Gromad Ludu Polskiego⁴. W 1836 roku do Anglii przybył do pomocy bernardyn Stanisław Józef Brzeziński OFM, w zakonie o. Poncjana⁵. Potem dojechali następni kapłani. Nie byli jednak w stanie zorganizować stałej opieki duszpasterskiej. Nie wszyscy zdołali też podołać surowym wymaganiom życia emigracyjnego⁶.

¹ Organizacja ta prowadziła działalność informacyjną i dobroczynną. Jej członkami byli m. in. Francis Burdett, Dudley Ryder, Robert Cutlar Fergusson, Lord Dudley Coutts Stuart (prezes), Thomas Wentworth Beaumont (prezes), Daniel O'Connell, Thomas Attwood i Patrick Stuart. Jednym z sekretarzy był zawsze Polak. Por. K. Marchlewicz, *Wielka emigracja na Wyspach Brytyjskich (1831-1863)*, Poznań 2008, s. 24. Najpełniejsze informacje na temat LAFP zawiera niepublikowana praca W. Stummer. Por. W. Stummer, *Literackie Towarzystwo Przyjaciół Polski w latach 1832-1864*, [mps], Warszawa 1988, Biblioteka IH UW, sygn. P.Dr. 139.

² Ks. Aleksander Pułaski (1800-38) brał czynny udział w powstaniu listopadowym. W II 1831 jako naczelną kapelan uczestniczył w wyprawie gen. Józefa Dwernickiego na Wołyń. W 1832 odszedł z kapłaństwa. Mimo, że nie sprawował posługi, przyznawał się do przynależności do stanu duchownego. Por. M. Turowicz, *Pułaski Antoni Felician*, [w:] PSB, t. 29/2, s. 365.

³ Zmarł w 1854. Por. A. Romejko, *Polscy kapelani wojskowi w Wielkiej Brytanii*, [w:] DPwŚ, s. 296.

⁴ Por. M. Turowicz, *Pułaski Antoni Felician*, dz. cyt., s. 363-364; J. Gula, *The Roman Catholic Church in the History of the Polish Exiled Community in Great Britain*, Londyn 1993, s. 8-9.

⁵ O. Poncjana Brzeziński (1795-1855) brał czynny udział w powstaniu listopadowym, a w 1833 w partyzantce Józefa Zaliwskiego. Pracował na emigracji do 1849. Por. L. Zalewski, *Z dziejów partyzantki r. 1833 w województwie lubelskim*, Lublin 1934, s. 127-128; J. Grudziński, *Brzeziński Stanisław*, [w:] EK, t. 2, Lublin 1976, k. 1135.

⁶ O słabości i niskim poziomie opieki duszpasterskiej niech świadczy fakt, że spośród 17 znanych polskich duchownych, którzy w latach 1831-62 przez jakiś czas przebywali w Wielkiej Brytanii, trzech porzuciło stan kapłański (Eugeniusz Kopecki, Stanisław Milewski, Aleksander Pułaski), głównie dla celów politycznych, a trzech innych przeszło na protestantyzm (Jan Czarkowski, Stanisław Kołomycki, Szczepan Mazoch). Por. K. Marchlewicz, *Wielka emigracja na Wyspach Brytyjskich (1831-1863)*, Poznań 2008, s. 170-183; L. Wielogłowski, *Emigracja polska wobec Boga i Narodu*, Wrocław 1848, s. 111.

Dopiero przyjazd w 1853 roku kolejnego bernardyna, o. Stanisława Emeryka Podolskiego OFM⁷ ożywił nieco duszpasterstwo wśród Polaków na Wyspach Brytyjskich. W Londynie był on pierwszym stałym duszpasterzem emigracji polskiej. Odprawiał nabożeństwa w kaplicy przy *Sutton Street* w dzielnicy Soho w Londynie. Wprawdzie w sierpniu 1855 roku udał się do Konstantynopola, aby objąć stanowisko kapelana 2 Dywizji Kozaków Sułtańskich⁸, to jednak rok później po zawarciu pokoju w Paryżu powrócił do Londynu, by pracować dla Polaków aż do 1885 roku. Liczne jego obowiązki, jak np. opieka nad więźniami zakładu karnego *Pentonville* powodowały, że nie był on jednak w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb duchowych polskiej emigracji⁹.

Kolejni Polacy przybyli na Wyspy Brytyjskie po przegranym powstaniu styczniowym. Wówczas sprawę sprowadzenia stałego duszpasterza polskiego starał się poprowadzić gen. Władysław Zamoyski¹⁰, dzięki wielkiej życzliwości kardynała Nicholas'a Wiseman'a, arcybiskupa Westminsteru¹¹. Jego intencją było, aby polska parafia londyńska obsługiwana była przez duszpasterzy poznańskich. Arcybiskup Leon Michał von Przyłuski, metropolita gnieźnieńsko-poznański¹² posłał do Londynu w 1862 roku ks. Marcina Chwaliszewskiego¹³, a dwa lata później, kiedy ten zachorował i powrócił do kraju, ks. Ludwika Jażdżewskiego¹⁴. Obaj odprawiali nabożeństwa dla Polaków we włoskim kościele pw. św. Piotra przy *Clerkenwell Road* w *Hatton Garden*¹⁵. Wysiłek pracy całej lokalnej wspólnoty polskiej sprawił, że w krypcie pod prezbiterium urządzono kaplicę pw. Matki Bożej Częstochowskiej. Pierwszą Mszę św. odprawiono tam już w wigilię Bożego Narodzenia 1862 roku, jeszcze przed konsekracją całego kościoła¹⁶. Kiedy wyczerpały się wszystkie fundusze, w tym i zebrane wśród przyjaciół w Poznaniu, ks. Ludwik Jażdżewski powrócił do Polski¹⁷.

Po wyjeździe ks. Ludwika Jażdżewskiego Polacy w Londynie przez dwanaście lat pozbawieni byli stałego polskiego duszpasterza. Korzystali w tym czasie z posług polskich księży zakonnych, którzy przebywali w Londynie w swoich wspólnotach, a w czasie wolnym od obowiązków zakonnych udzielali się duszpastersko, tak jak o. Bernard Łubiński CSsR czy ks. Adolf Bakanowski CR¹⁸. Kroniki wspominają także przyjezdnych kapłanów, którzy w

⁷ O. Emeryk Podolski (1816-85) współpracował z ks. Piotrem Ściegiennym, agitując chłopów. Por. A. J. Szeinke, *Podolski Stanisław Emeryk*, [w:] PSB, t. 27/1, s. 143-144.

⁸ Dywizja Kozaków Sułtańskich to załóżek polskiej formacji wojskowej, utworzonej pod auspicjami Hotelu *Lambert* jesienią 1855 w czasie wojny krymskiej. Liczyła ok. 2000 żołnierzy, pozostających na żołdzie brytyjskim. Por. A. Romejko, *Polscy kapelani wojskowi ...*, dz. cyt., s. 296.

⁹ Por. M., J., F. Copson-Niećko, *British Religious Denominations and the Poles between 1832 and 1870*, Antemurale 1972, t. 16, s. 70-71.

¹⁰ W czasie powstania styczniowego gen. Władysław Zamoyski był oficjalnym przedstawicielem Rządu Narodowego w Londynie. Usiłował nakłonić Anglię do wsparcia powstania w Polsce, jednak bez rezultatu. Por. J. W. Borejsza, *Emigracja polska po powstaniu styczniowym*, Warszawa 1966, s. 92-93; J. Nowak, *Zamoyski Władysław*, [w:] EPEiP, t. V, Toruń 2005, s. 393.

¹¹ Kard. Nicholas Wiseman, Hiszpan z urodzenia, był arcybiskupem Westminsteru w latach 1849-65.

¹² Abp Leon Michał von Przyłuski był ordynariuszem diecezji gnieźnieńsko-poznańskiej w latach 1844-65.

¹³ Por. R. Nir, *Chwaliszewski Marcin*, [w:] EK, t. 3, Lublin 1979, k. 429. „Znamienne jest, że ks. Chwaliszewski w listach podpisywał się, jako rektor Polskiej Misji w Londynie”. Por. B. Kołodziej, *Opieka duszpasterska ...*, dz. cyt., s. 54.

¹⁴ Por. J. Bazydło, *Jażdżewski Ludwik Józef*, [w:] EK, t. 7, Lublin 1997, k. 1132-1133.

¹⁵ Włoski kościół, w myśl pierwotnych zamierzeń, miał również służyć emigrantom innych narodowości.

¹⁶ Por. K. Marchlewicz, *Wielka emigracja ...*, dz. cyt., s. 178.

¹⁷ Por. Cz. Kamiński, *Duszpasterstwo polskie ...*, dz. cyt., s. 641-651.

¹⁸ Por. J. Mrówczyński, *Bakanowski Adolf*, [w:] EPEiP, t. I, Toruń 2003, s. 137-138; A. Bakanowski, *Moje wspomnienia 1840-1863-1913*, Lwów 1913, s. 99-108.

Londynie przebywali czasowo, m.in. księży Wincentego Bronikowskiego¹⁹, Stanisława Królikowskiego, Władysława Bajerowicza²⁰.

Wśród emigrantów, których liczba stale wzrastała, dojrzewała myśl utworzenia w Anglii specjalnej misji katolickiej dla Polaków i Litwinów. Wiele wysiłku włożyła w realizację tych planów Zofia Pace, z domu Andrzejewska, żona adwokata brytyjskiego, oddana sprawie powstania misji, która nieustraszenie zdobywała fundusze na polskie duszpasterstwo. Zostały one zrealizowane dopiero wtedy, kiedy arcybiskupem Westminsteru został kard. Herbert Vaughan²¹. Zaprosił on do współpracy siostrę Franciszkę Siedliską, założycielkę sióstr nazaretanek, a wraz z nią księży zmartwychwstańców, którzy byli duchowymi opiekunami sióstr. Skutkiem tych starań w 1894 roku Polonia londyńska otrzymała stałego duszpasterza, ks. Antoniego Lecherta CR. Odtąd nabożeństwa polskie odbywały się regularnie w kaplicy przy *Globe Road*, później przy *Cambridge Heath Road* we wschodniej dzielnicy Londynu *Bethnal Green*²².

Rok później, w lipcu 1895 roku, kard. Herbert Vaughan wydał dekret erygujący Polsko-Litewską Misję Katolicką. Pierwszym jej rektorem został ks. Antoni Lechert CR²³. W 1901 roku Litwini utworzyli własną misję katolicką, stąd też dopiero od tego roku używa się oficjalnie nazwy Polska Misja Katolicka w Londynie. Po zmartwychwstańcach²⁴ misję przejęli księża salezjanie. W 1904 roku stałą opiekę duszpasterską nad polskimi emigrantami przejął ks. Grzegorz Domański SDB. Rok później Polacy wydzierżawili dom przy *Mercer Street* w portowej dzielnicy *Shadwell*. Urządzono w nim kaplicę, mieszkanie dla rektora, bibliotekę i szkołę sobotnią. W czasie kadencji kolejnego rektora PMK, ks. Piotra Bujary SDB powstała ponownie idea kupna lub budowy własnego polskiego kościoła. Powstał nawet specjalny Parafialny Komitet Budowy Kościoła pod patronatem przychylnego Polakom arcybiskupa Westminsteru, kard. Francis'a Bourne²⁵. W krótkim czasie zebrano nawet 4.000 funtów, a państwo Pace gotowi byli ofiarować plac pod budowę. Rektor wydał specjalną odezwę do wszystkich Polaków, mieszkających w Londynie i okolicy, zwołującą na wiec w dniu 14 IV 1912 roku w sprawie budowy kościoła polskiego. Prace jednak posuwały się zbyt wolno. W 1913 roku następnym rektorem został ks. Jan Symior SDB. „Działalność swoją rozpoczął podobnie, jak i poprzednik, od starań o rozpoczęcie budowy polskiego

¹⁹ „W 1894 r. istniała już kaplica p.w. św. Józefa w wynajętym domu, a duszpasterzem był ks. Wincenty Bronikowski, uważany przez niektórych za pierwszego rektora Polskiej Misji”. B. Kołodziej, *Opieka duszpasterska...*, dz. cyt., s. 55.

²⁰ Por. P. Sawicki, *Uchodźstwo polsko-litewskie w Anglii i Londynie przed 1894 r.*, [w:] *Polska Misja Katolicka w Londynie 1894-1944. Księga pamiątkowa Polskiej Misji Katolickiej w Londynie*, Londyn 1945, s. 8.

²¹ Kard. Herbert Vaughan był arcybiskupem Westminsteru w latach 1892-1903. W VII 1894 kard. Vaughan napisał do polskiego komitetu parafialnego: „(...) popieram wysiłki w celu ustanowienia kościoła i Misji dla Polaków i Litwinów w Londynie. Ich ciężka sytuacja sprawia mi wielki niepokój. Ich liczba jest tak duża, że zaspokojenie ich potrzeb duchowych staje się kwestią nagłą. W obecnych warunkach nie widzę lepszego planu jak, żeby Hrabia Łubieński-Bodenham i Pan Pace zorganizowali kwestę w połączeniu z polskim księdzem i żeby ci panowie działali, jako skarbnicy. Fundusz zebrany ma być na kościół lub kaplicę. Proszę Boga o błogosławieństwo dla tych wszystkich, którzy pomogą w tym uczynku dobrej woli”. Cyt. za: B. Kołodziej, *Opieka duszpasterska...*, dz. cyt., s. 55.

²² Por. tamże, s. 55.

²³ W niektórych publikacjach błędnie podaje się Zgromadzenie Księża Misjonarzy jako wspólnotę zakonną ks. Lecherta, np. A. Romejko, *Polskie szkolnictwo katolickie i ośrodki wychowawcze w Wielkiej Brytanii*, „Studia Gdańskie”, t. XIV, Gdańsk 2001, s. 201; B. Kołodziej, *Opieka duszpasterska...*, dz. cyt., s. 55; B. Kołodziej, *Duszpasterstwo i życie religijne ...*, dz. cyt., s. 124.

²⁴ Po ks. Antonim Lechercie CR, który sprawował urząd rektorski do 1902, w latach 1902-03 rektorem PMK był ks. Henryk Cichocki CR.

²⁵ Kard. Francis Bourne był następcą kard. Vaughana. Spełniał posługę arcybiskupa Westminsteru w latach 1903-34.

kościół. Wtedy też zapadła decyzja o wyszukaniu placu i budowie tzw. Ogniska Polskiego, które składałoby się z kościoła, mieszkania dla księdza, szkoły, biblioteki i sali zebrań²⁶. Zebrano fundusze, które pozwalały na rozpoczęcie budowy, znaleziono również odpowiedni plac pod realizację projektu, ale wybuchła I wojna światowa i budowę odłożono na później. Rząd brytyjski wprowadził zresztą w tym czasie zakaz wszelkich inwestycji budowlanych. Fundusze zbierano jednak w dalszym ciągu w nadziei, że po wojnie będzie można zrealizować marzenie Polaków i przystąpić do budowy kościoła²⁷.

W tym czasie poza Londynem istniały jeszcze dwa większe skupiska polskie: w Liverpoolu i Manchesterze, gdzie również próbowano zorganizować stałe polskie duszpasterstwo. W 1878 roku funkcję kapelana Polaków w Liverpoolu objął ks. Julian Dudkiewicz. Początkowo odprawiał nabożeństwa w kościele belgijskim, potem wynajął dom, w którym urządził kaplicę. Niestety, popadł w konflikt z miejscową kurią biskupią, zrezygnował z pracy i w 1881 roku wyjechał do Ameryki. Dorywczo pracę wśród Polaków sprawował niemiecki jezuita o. Józef Lassberg SJ. Nauczył się on języka polskiego i odprawiał nabożeństwa w kościele pw. Najświętszej Panny Miłosiernej²⁸. W Manchesterze prężne duszpasterstwo polskie zorganizował w 1903 roku ks. Alojzy Foltin, obejmując swą troską również Litwinów i Rusinów²⁹.

W czasie I wojny światowej na terenie Wielkiej Brytanii utworzono obozy jenieckie dla żołnierzy z armii niemieckiej i austriackiej. Wśród jeńców było wielu Polaków wcielonych siłą do zaborczych armii. Rektor PMK, ks. Jan Symior SDB jako swój priorytet przyjął odwiedzanie tych obozów, służąc swoją pomocą³⁰.

Tabela – Duszpasterstwo polskie w obozach jenieckich (1916-1918)

Obozy	Wizyty	Spowiedzi	Bierzmowani
Feltham	72	2 824	53
Alexandra Palace	12	236	-
Isle of Man	1	315	-
Clay Hill	5	83	-
Potters Bar	1	2	-
Razem	91	3 460	53

Źródło: Sprawozdanie ks. rektora J. Symiora³¹

Jeszcze podczas wojny powstał przy PMK w Londynie Polski Komitet Dobroczynności (*Polish Welfare Committee*) i Polskie Stowarzyszenie Katolickie „Biały Orzeł” (*Polish Catholic Society of the White Eagle*), z myślą wspierania idei powstania pierwszej polskiej placówki duszpasterskiej w Londynie³². Niestety, po zakończeniu wojny wielu emigrantów i polskich jeńców wojennych powróciło do kraju. Zebrane do tej pory pieniądze na budowę kościoła strawiła w większości inflacja. Niewielkie były też dochody PMK w Londynie,

²⁶ B. Kołodziej, *Opieka duszpasterska...*, dz. cyt., s. 56.

²⁷ Por. J. Kochaniak, *Polacy w Wielkiej Brytanii do 1939 roku*, [mps], Lublin 1989, s. 50-56.

²⁸ Por. P. Sawicki, *Uchodźstwo polsko-litewskie ...*, dz. cyt., s. 9-10.

²⁹ Por. *Polska Parafia i kościół Miłosierdzia Bożego w Manchester 1947-1987*, Manchester 1987, s. 15-16.

³⁰ Por. J. Symior, *Sprawozdanie z pracy duszpasterskiej wśród jeńców Polaków od 15 IV 1916 do 20 VI 1919 r.*, [w:] *Polska Misja Katolicka w Londynie 1894-1944. Księga pamiątkowa Polskiej Misji Katolickiej w Londynie*, Londyn 1945, s. 50-51.

³¹ Por. tamże, s. 51.

³² Por. *The Polish Catholic Mission in England and Wales*, Londyn 2005, s. 21-22.

wspieranej materialnie przez polskie władze konsularne³³. Potrzeba budowy kościoła była jednak aktualna, ponieważ w Londynie pozostała wciąż duża grupa Polaków. Tym bardziej, że nawet w Manchesterze ks. Alojzy Foltin, który pracował już od prawie dwudziestu lat wśród Polaków na północy Anglii³⁴, kupił i 17 kwietnia 1921 roku poświęcił polsko-litewski kościół pw. św. Kazimierza przy *Oldham Road*, gdzie od tego momentu koncentrowało się polskie życie kulturalne i religijne. Tam też założono pierwsze w Manchesterze polskie stowarzyszenie, a mianowicie Klub im. Tadeusza Kościuszki³⁵.

W roku 1921 nowym rektorem PMK w Londynie został ks. Józef Wroński SDB. Niestety, jego wątłe zdrowie nie pozwalało mu na rozpoczęcie budowy kościoła. Zmarł nagle na atak serca w 1926 roku. Nad Polakami na dwa miesiące opiekę objęli angielscy salezjanie z dzielnicy *Battersea*³⁶. Już jednak w marcu 1926 roku rektorem został niezwykle dynamiczny ks. Teodor Cichos SDB. Zaczął on od odnowienia kościoła polskiego przy *Mercer Street*, a za namową kard. Francis'a Bourne'a, arcybiskupa Westminsteru, założył nowy komitet nabycia kościoła, na czele którego stanął poseł RP w Londynie, Konstanty Skirmunt³⁷. Zrealizowanie planu budowy polskiego kościoła stało się tym pilniejsze, że władze angielskie uznały dotychczas dzierżawiony kościół, mimo podjętego remontu, za nie nadający się do użytku publicznego i nakazały jego zamknięcie. Po uciążliwych poszukiwaniach miejsca pod budowę, szczęśliwym zbiegiem okoliczności komitet odnalazł kościół, który wystawili na sprzedaż swedenborgianie³⁸ przy *Devonshire Road* w dzielnicy *Islington* za 4.000 funtów. Kościół ten, z mieszkaniami po obydwu stronach i z salą pod kościołem, można było łatwo dostosować do potrzeb Polskiej Misji Katolickiej, zarówno do użytku sakralnego, jak i na potrzeby polskiej szkoły sobotniej. Kard. Francis Bourne zgodził się na nabycie tego obiektu i udzielił tysiąc funtów pożyczki na jego odrestaurowanie i dostosowanie do katolickich potrzeb liturgicznych. 12 października 1930 roku prymas Polski, kard. August Hlond, w obecności kard. Francis'a Bourne'a, uroczystie poświęcił nowy kościół dedykowany Matce Bożej Częstochowskiej i św. Kazimierzowi. Odtąd, jak podkreślił podczas uroczystości główny celebrans, skończyła się tułaczka polskich emigrantów w Londynie³⁹. Przy tym kościele natychmiast została zorganizowana szkoła polska, powstała biblioteka parafialna, utworzono salę do zebrań, imprez towarzyskich oraz polski bar⁴⁰.

Pod koniec lat trzydziestych polska parafia na *Islington* weszła w trudny okres. Problemy materialne sprawiły, że Polacy nie byli już w stanie utrzymać materialnie placówki. Kardynał Arthur Hinsley, nowy arcybiskup Westminsteru⁴¹ pragnął za wszelką cenę zachować polską parafię w Londynie. Gdy w 1938 roku ks. rektor Teodor Cichos SDB zaczął chorować,

³³ Por. *Duszpasterstwo polskie za granicą, Kościół polski i Misja Polska w Londynie, stan materialny, subwencje władz polskich*, [mps], Ambasada RP w Londynie, AAN, sygn. 915, s. 4, 10, 21, 96.

³⁴ Por. P. Sawicki, *Polska Misja Katolicka i Polski Kościół w Londynie w 50-cio lecie ich działalności*, [w:] *Polska Misja Katolicka w Londynie 1894-1944. Księga pamiątkowa Polskiej Misji Katolickiej w Londynie*, Londyn 1945, s. 18.

³⁵ Por. J. Gula, *The Roman Catholic Church ...*, dz. cyt., s. 28.

³⁶ Por. P. Sawicki, *Polska Misja Katolicka ...*, dz. cyt., s. 21-22.

³⁷ Konstanty Skirmunt (1886-1949) był ministrem spraw zagranicznych RP w 1921-22. W 1922-29 pełnił funkcję posła RP w Londynie. Po podniesieniu rangi placówki został ambasadorem RP w Londynie, którą pełnił do 1934.

³⁸ Swedenborgianie to wyznawcy chrześcijańskiej doktryny religijnej i mistycznej Emanuela Swedenborga (1688-1772). Często nazywani są Nowymi Chrześcijanami, Nowym Kościołem, Kościołem Nowego Jeruzalem. Na świecie jest ich około 25.000-30.000.

³⁹ Por. P. Sawicki, *Polska Misja Katolicka ...*, dz. cyt., s. 24-27.

⁴⁰ Por. *The Polish Catholic Mission ...*, dz. cyt., s. 22.

⁴¹ Kard. Arthur Hinsley był arcybiskupem Westminsteru w latach 1935-43.

zwrócił się on z prośbą do prymasa Polski, kard. Augusta Hlonda, o nowego rektora. Ks. Władysław Staniszewski, dotychczasowy dyrektor biura kancelarii prymasa, który doskonale orientował się w sprawach polonijnych, zaofiarował się przyjechać do Anglii w 1938 roku na okres trzech lat. Kard. August Hlond miał wówczas przeczucie, że najprawdopodobniej po wojnie, na którą się zanosilo, wspólnota polska w Londynie powiększy się i jeżeli uda się utrzymać tę placówkę do tego czasu, być może okazać się ta decyzja opatrnościową. W sierpniu 1938 roku nowy rektor PMK rozpoczął swój pobyt w Londynie. Przy pomocy finansowej polskiej ambasady dokończył urządzenie kościoła do potrzeb emigracji. Dla umocnienia więzi pomiędzy Londynem a polskimi wspólnotami w Wielkiej Brytanii, rozpoczęto wydawanie oficjalnego periodyku „Wiadomości Polskiej Misji Katolickiej w Londynie – miesięcznik informacyjny”, którego pierwszy numer wyszedł 24 grudnia 1938 roku, a drukowany był w drukarni księży chrystusowców w Potulicach. Przy polskim kościele na *Islington* skupiało się coraz bardziej życie polskiej emigracji. Powstawały nowe organizacje i stowarzyszenia kościelne, organizowano koncerty i przedstawienia⁴².

Wybuch II wojny światowej zmienił diametralnie sytuację Polaków i Polskiej Misji Katolickiej w Londynie. Kościół na *Islington* stał się jedynym wolnym kościołem polskim w Europie. Już w dniu wybuchu wojny okręty Polskiej Marynarki Wojennej znalazły się w portach angielskich i nie mogły wrócić do kraju. Ponieważ nie miały one kapelana, rektor PMK, ks. Władysław Staniszewski odwiedzał marynarzy i odprawiał dla nich Msze święte. Na kolacji wigilijnej w 1939 roku parafia na *Islington* gościła marynarzy z „Daru Pomorza”, który wojna zaskoczyła na Atlantyku. Ze wszystkich stron zaczął się przyptyw Polaków, którzy uchodzili przed inwazją armii hitlerowskiej. W maju 1942 roku PMK otworzyła w sąsiedztwie parafii „Dom Żołnierza” z 45 łózkami i jadłodajnią dla przebywających w Londynie polskich żołnierzy. Do roku 1948, kiedy został on zlikwidowany, dał schronienie około 15 tys. żołnierzom⁴³.

Po upadku Polski i Francji, do Anglii przedostał się jedyny legalny rząd polski oraz dowództwo walczącego Wojska Polskiego. Odtąd mały kościół polski w Londynie stał się kościołem katedralnym i garnizonowym Polaków, których głównym duszpasterzem był biskup polowy gen. Józef Gawlina⁴⁴. Ks. Władysław Staniszewski zajmował się regularną posługą duszpasterską. Wraz z przyjazdem Prezydenta RP na Uchodźstwie, Władysława Raczkiewicza oraz Naczelnego Wodza PSZ, gen. Władysława Sikorskiego⁴⁵, kościół ten urósł do rangi kościoła Polski Walczącej⁴⁶.

Po zakończeniu II wojny światowej do Wielkiej Brytanii przybyli żołnierze II Korpusu Wojska Polskiego pod dowództwem gen. Władysława Andersa⁴⁷. Kraj ten przyjął również

⁴² Por. P. Sawicki, *Polska Misja Katolicka ...*, dz. cyt., s. 27-32.

⁴³ Por. tamże, s. 33-42.

⁴⁴ Por. S. Wyszynski, *Arcybiskup J. Gawlina, Biskup i Żołnierz*, DPZ, nr 1/1965, s. 3; W. Rubin, *Niestrudzony Śługa Kościoła*, DPZ, nr 1/1965, s. 10-16; J. Warszawski, *Śp. Ks. Arcybiskup Józef F. Gawlina*, DPZ, nr 1/1995, s. 17-21; S. Piekut, *Biskup polowy Józef Gawlina*, DPZ, nr 1/1965, s. 22-25; J. Serwański, K. Dopierała, *Gawlina Józef Feliks*, [w:] EPEiP, t. II, Toruń 2003, s. 81-82.

⁴⁵ Gen. Władysław Sikorski spełniał funkcję Naczelnego Wodza i Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych od 7 XI 1939 do swej tragicznej śmierci 4 VII 1943. W czasie swego pobytu w Londynie regularnie uczęszczał do kościoła na *Islington*. Na pamiątkę pozostawił swój miecz, który do dzisiaj wisi przy głównym ołtarzu. Por. *The Polish Catholic Mission ...*, dz. cyt., s. 23; J. Serwański, *Sikorski Władysław Eugeniusz*, [w:] EPEiP, t. IV, Toruń 2005, s. 376-377.

⁴⁶ Por. *The Polish Catholic Mission ...*, dz. cyt., s. 23-24.

⁴⁷ Władysław Anders (1892-1970) – gen. broni WP. 1939-41 więziony w centralnym więzieniu NKWD na Łubiance w Moskwie. Od 4 VIII 1941 twórca i dowódca PSZ w ZSRR, a po ewakuacji latem 1942

Polaków, którzy ocalili z wywózki w głąb ZSRR. W Wielkiej Brytanii znalazło schronienie ponad 200 tys. Polaków, którzy nie mieli, dokąd wracać. Nieliczni, którzy powrócili do kraju, przechodzili przez przesłuchania i więzienia Urzędu Bezpieczeństwa komunistycznych władz. W Londynie pozostał polski rząd emigracyjny, który kontynuował ciągłość rządów II Rzeczypospolitej. Stan ten istniał aż do upadku komunizmu w Polsce, kiedy to w wolnych wyborach prezydentem został Lech Wałęsa i któremu ostatni Prezydent RP na Uchodźstwie, Ryszard Kaczorowski⁴⁸ przekazał przechowywane w Londynie insygnia państwowe⁴⁹. Z chwilą demobilizacji żołnierzy i przyjazdu do Wielkiej Brytanii ogromnych rzesz cywilnych Polaków, którzy od opuszczenia Rosji z armią gen. Andersa przebywali w obozach w Afryce, Indiach i Ameryce Południowej, trzeba było myśleć o księżach, którzy by w powstających skupiskach polskich rozpoczęli jak najszybciej pracę duszpasterską. Funkcje duszpasterzy emigracyjnych obejmowali kapelani PSZ, a także kapłani, byli więźniowie obozów koncentracyjnych, którzy zdecydowali się nie wracać do nowej powojennej politycznej rzeczywistości w kraju⁵⁰.

W pierwszym okresie powojennym praca duszpasterska prowadzona była niejako dwutorowo, a to ze względu na obecność w Londynie ks. infułata Bronisława Michalskiego, wikariusza generalnego PSZ⁵¹, który miał władzę jurysdykcyjną w obozach wojskowych. Episkopat Anglii i Walii pragnął jednak ujednoczyć władzę nad wszystkimi Polakami przebywającymi na ich terenie. W 1947 roku arcybiskup Westminsteru, kard. Bernard Griffin⁵² na zaproszenie prymasa Polski, kard. Augusta Hlonda, odwiedził Polskę. W czasie tego historycznego spotkania omówiono i nadano ramowe struktury polskiego duszpasterstwa emigracyjnego, w wyniku czego Prymas Polski dokonał reorganizacji polskich struktur duszpasterskich tworząc 1 września 1948 roku Polską Misję Katolicką w Anglii i Walii, a 4 października tego samego roku erygował podobną Polską Misję Katolicką w Szkocji, gdzie pierwszym rektorem został pochodzący z archidiecezji lwowskiej, ks. Ludwik Bombas⁵³. Kard. Bernard Griffin przedstawił ustalenia podjęte w Warszawie na plenarnym posiedzeniu Episkopatu Anglii i Walii i uzyskał absolutną aprobatę swej decyzji. Rezultatem tego był dekret z 15 września 1948 roku mianujący rektora PMK, ks. Władysława Staniszewskiego, wikariuszem delegatem dla cywilnych Polaków w Anglii i Walii⁵⁴.

dowódca Armii Polskiej na Wschodzie i II Korpusu Polskiego. 1944-45 Naczelnny Wódz PSZ i Generalny Inspektor Sił Zbrojnych. Por. W. Eder, *Anders Władysław*, [w:] EPEiP, t. I, Toruń 2003, s. 69-70.

⁴⁸ Prezydent Ryszard Kaczorowski zginął w katastrofie lotniczej pod Smoleńskiem 10 IV 2010. Bardzo obszernie sylwetkę ostatniego Prezydenta RP na Uchodźstwie ukazał w swej pracy A. Dobroński. Por. A. Dobroński, *Ostatni prezydent II Rzeczypospolitej Ryszard Kaczorowski*, Białystok 1999; T. Radzik, *Kaczorowski Ryszard*, [w:] EPEiP, t. II, Toruń 2003, s. 351-352.

⁴⁹ Por. E. Szczepanik, *Polityka niepodległościowa władz RP na uchodźstwie w latach 1945-1990*, Londyn 1999, s. 14; A. Dobroński, *Ostatni prezydent ...*, dz. cyt., s. 69-71; M. Szczerbiński, *Harcercz, żołnierz, polityk – Ryszarda Kaczorowskiego służba ojczyźnie*, [w:] M. Szczerbiński, T. Wolsza (red.), *Z dziejów Polski i emigracji (1939-1989)*, Gorzów 2003, s. 25.

⁵⁰ Por. A. Romejko, *Polscy kapelani wojskowi ...*, dz. cyt., s. 296-298.

⁵¹ Po śmierci kard. Augusta Hlonda w 1949 papież Pius XII mianował abpa Józefa Gawlinę Opiekunem Duchowym Polaków na Uchodźstwie, czyli Protektorem Emigracji Polskiej. Od połowy 1947 zamieszkał jako rektor przy polskim kościele pw. św. Stanisława w Rzymie. Jego przedstawicielem w Londynie był ks. inf. Bronisław Michalski. Por. J. Gawlina, *Wspomnienia*, Katowice 2004, s. 371-396.

⁵² Kard. Bernard William Griffin był arcybiskupem Westminsteru w latach 1943-56.

⁵³ Por. M. B. Topolska, *Bombas Ludwik*, [w:] EPEiP, t. I, Toruń 2003, s. 236; *Jubileusz ks. pralata dr. Ludwika Bombasa*, DPZ, nr 4/1965, s. 419; J. Bakalarz, *Kardynał August Hlond jako duchowy opiekun Polskiej Emigracji*, "Studia Gnesnensia", Gniezno 1982-83, t. VII, s. 53.

⁵⁴ Por. *The Polish Catholic Mission ...*, dz. cyt., s. 26; Sz. Wesoły, *Fifty Years of the Church in the Polish Diaspora 1945-59*, Londyn 1995, s. 26. Niezwykle cenną pozycją w tej materii jest obszerny artykuł abp Szczepana Wesołego. Por. Sz. Wesoły, *Podwójna jurysdykcja dla Polaków w Anglii. Z dziejów emigracji polskiej w Wielkiej Brytanii*, DPZ, nr 2/1991, s. 213-229.

Nowa sytuacja prawna umożliwiła zaangażowanie księży i zorganizowanie regularnej opieki duszpasterskiej w osiemnastu diecezjach Anglii i Walii. Tę olbrzymią pracę organizacyjną pierwszy wikariusz delegat przeprowadził skromnymi środkami finansowymi, a polscy duszpasterze pracowali nieraz w skromnych i bardzo trudnych warunkach. W 1948 roku na terenie Wielkiej Brytanii powstało w ramach PMK ponad 70 polskich parafii. Dekret biskupów angielskich stworzył *de facto* personalną diecezję polską na terenie Anglii i Walii. Ponieważ cywilne prawo angielskie od czasów króla Henryka VIII nie przyznaje Kościołowi katolickiemu osobowości prawnej, diecezje angielskie działają tam jako ukonstytuowane diecezjalne powiernictwa. Dało im to możliwość posiadania i zarządzania majątkiem diecezji, traktowanym jako organizacje charytatywne. Aby i PMK nabrała osobowości prawnej, w 1952 roku rektor utworzył, na wzór angielski, powiernictwo Polskiej Misji Katolickiej, nadając mu tytuł Polskiego Funduszu Dobroczynności (*Polish Benevolent Fund*)⁵⁵. Fundusz ten stał się właścicielem wszelkich dóbr materialnych polskiego kościoła emigracyjnego. Prezes PBF-u, mianowany przez rektora PMK, zarządzał dobrami materialnymi przy pomocy powierników, także wybieranych przez rektora⁵⁶.

Na początku lat sześćdziesiątych PMK obejmowała opieką duszpasterską już 167 polskich wspólnot katolickich. Z inicjatywy rektora i przy ogromnym wsparciu finansowym misji, otwarte zostały dwie polskie szkoły średnie – dla dziewcząt w Pitsford i dla chłopców w Fawley Court⁵⁷. Parafie polskie od początku były nie tylko żywymi ogniskami życia religijnego, ale razem z polskimi organizacjami świeckimi, stanowiły silny kościół polskiego życia społecznego, kulturalnego i narodowego⁵⁸.

Pod opieką misji powstał Instytut Polski Akcji Katolickiej⁵⁹, Katolicki Ośrodek Wydawniczy *Veritas (Veritas Foundation Publication Centre)*⁶⁰ oraz szereg innych prężnych organizacji, jak Polskie Katolickie Stowarzyszenie Uniwersyteckie (P.K.S.U.) *Veritas*, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej i wiele innych, których ożywiona działalność pomnażała i wzbogacała życie katolickie⁶¹. Przy parafiach powstawały polskie szkoły sobotnie. Z inicjatywy rektora PMK w 1947 roku rozpoczęto wydawanie tygodnika „Gazeta Niedzielną”, jak również innych periodyków katolickich, jak „Życie”⁶², „Czyn Katolicki”⁶³, „Sodalis Marianus”⁶⁴, czy „Marianum w służbie”⁶⁵.

Pomimo trudnych warunków materialnych Polacy hojnie wspierali wysiłki na rzecz zdobycia własnych ośrodków duszpasterskich. Odkupywano kościoły od Anglików, nierzadko też budowano je od początku. Pierwszy kościół zbudowany przez Polaków powstał w 1961 roku

⁵⁵ Por. T. Radzik, *Polish Benevolent Fund*, [w:] EPEiP, t. IV, Toruń 2005, s. 112-113.

⁵⁶ Por. *The Polish Catholic Mission ...*, dz. cyt., s. 10.

⁵⁷ Por. J. Serwański, *Fawley Court*, [w:] EPEiP, t. II, Toruń 2003, s. 11-12.

⁵⁸ Por. T. Radzik, *Spoleczność polska w Wielkiej Brytanii 1945-1990*, [w:] PwE, s. 458-459; A. Romejko, *Polskie szkolnictwo katolickie ...*, dz. cyt., s. 206-216, 220-229.

⁵⁹ Por. A. Siomkajło, *Wielka Brytania, Instytut Polski Akcji Katolickiej*, [w:] EPEiP, t. V, Toruń 2005, s. 266.

⁶⁰ Por. A. Siomkajło, *Katolicki Ośrodek Wydawniczy Veritas*, [w:] EPEiP, t. II, Toruń 2003, s. 382-383.

⁶¹ Por. R. Habielski, *Życie społeczne i kulturalne emigracji...*, dz. cyt., s. 114-116; T. Radzik, *Spoleczność polska ...*, dz. cyt., s. 446-451.

⁶² Por. M. B. Topolska, „Życie”, [w:] EPEiP, t. V, Toruń 2005, s. 491.

⁶³ Por. M. B. Topolska, *Wielka Brytania, prasa*, [w:] EPEiP, t. V, Toruń 2005, s. 273-279.

⁶⁴ Por. M. B. Topolska, „Sodalis Marianus”, [w:] EPEiP, t. IV, Toruń 2005, s. 416-417.

⁶⁵ Por. *Polska prasa katolicka w Wielkiej Brytanii*, „Sodalis Marianus”, nr 2/1958, s. 8-13; J. Kowalik, *Czasopiśmiennictwo*, [w:] T. Terlecki, *Literatura polska na obczyźnie 1940-1960, t. 2*, Londyn 1965, s. 490-494.

w Coventry⁶⁶. Polacy hojnie wspierali swe powstające parafie finansowo. W miarę swych możliwości i talentów pracowali społecznie przy budowie, remontach i prowadzeniu parafii. To dzięki hojności Polaków i zaangażowaniu polskich kapłanów w 2005 roku Polska Misja Katolicka była właścicielem 30 kościołów, 12 kaplic, 39 plebanii i 55 domów parafialnych⁶⁷. PBF, od 2008 roku zamieniony na powiernictwo Polskiej Misji Katolickiej (*Polish Catholic Mission Trust*), będąc formalnym właścicielem całego majątku zapewniał, że w takim trudzie i poświęceniu wypracowany majątek będzie zawsze służył Polakom⁶⁸.

W latach osiemdziesiątych emigrację niepodległościową zasilila liczebnie w dużym stopniu emigracja solidarnościowa. Polakom przebywającym w Wielkiej Brytanii rząd brytyjski nadał czasowo prawo stałego osiedlenia. Grupa ta zawierała dużo praktykujących katolików, którzy nie tylko włączyli się bardzo aktywnie w istniejące struktury parafialne, ale grupa ta wprowadziła nowego ducha w starzejące się i powoli kurczące się wspólnoty⁶⁹.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej zapoczątkowało nowy rozdział w historii polskiego duszpasterstwa na Wyspach Brytyjskich. Zapełniły się po brzegi polskie kościoły, odżyły poza londyńskie parafie zamierające z powodu braku Polaków, powstały nowe polskie ośrodki duszpasterskie. W sytuacji, gdy powoli wymiera niepodległościowa emigracja, kluczowym zadaniem jest przejście odpowiedzialności za utrzymanie polskich parafii przez nowe pokolenie. Szczególna rola w integrowaniu społeczności polskiej w Wielkiej Brytanii przypada Kościołowi katolickiemu. Polskie parafie są najbardziej powszechnymi i skutecznymi centrami ogniskowania polonijnego życia religijnego, kulturalnego, społecznego i towarzyskiego. Są też często jedynym miejscem dotarcia do młodego pokolenia emigracji. Polska parafia w Wielkiej Brytanii staje się powoli najważniejszym centrum życia emigracyjnego⁷⁰. Chociaż jednak polskie kościoły przepelnione są po brzegi, procent Polaków mieszkających w Anglii i uczęszczających do kościoła szacuje się na ok. 10%. Przed Polską PMK staje potężne wyzwanie dotarcia do pozostałych 90%⁷¹.

Rektorzy Polskiej Misji Katolickiej w Londynie

ks. Antoni Lechert CR	1894 - 1902
ks. Henryk Cichocki CR	1902 - 1903
ks. Grzegorz Domański SDB	1904 - 1906
ks. Piotr Bujara SDB	1906 - 1913
ks. Jan Symior SDB	1913 - 1921
ks. Józef Wroński SDB	1921 - 1926
ks. Teodor Cichos SDB	1926 - 1938

Wikariusze Delegaci dla Polaków w Anglii i Walii⁷²

ks. infułat Władysław Staniszewski 1938 - 1974

⁶⁶ „In 1961 the church of St. Stanislaus Kostka was opened at the junction of Harnall Lane and Springfield Road. It is a rectangular building of brown and red brick in a mid-20th-century style, consisting of entrance porch, nave, and chancel”. W. B. Stephens, *A History of the County of Warwick, The City of Coventry and Borough of Warwick*, t. VIII, London 1969, s. 371.

⁶⁷ Por. *The Polish Catholic Mission ...*, dz. cyt., s. 10.

⁶⁸ Por. tamże, s. 10; *Zasady administracji parafii w Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii*, [mps], [bmrw], Biuro PMK w Londynie, s. 1-4.

⁶⁹ Por. K. Tyliczszak, *Wizja duszpasterstwa polonijnego w zjednoczonej Europie*, [w:] SKwZE, s. 97-98.

⁷⁰ Por. *Polska Misja Katolicka w Anglii i Walii*, [w:] SKwZE, s. 129-130.

⁷¹ Por. K. Tyliczszak, *Wizja duszpasterstwa polonijnego ...*, dz. cyt., s. 98-101.

⁷² Zmiana tytułu nastąpiła na mocy dekretu kard. Bernarda Griffin z 15 IX 1948. Por. *The Polish Catholic Mission ...*, dz. cyt., s. 26.

ks. prałat Karol Zieliński	1974 - 1991
ks. infułat Stanisław Świerczyński	1991 - 2002
ks. prałat Tadeusz Kukła	2002 - 2010
ks. prałat Stefan Wylężek	2010 -

WYMIAR TEOLOGICZNY I PRAWNY

I. LUD BOŻY:

„W języku chrześcijańskim pojęcie ‘Kościół’ oznacza zgromadzenie liturgiczne, a także wspólnotę lokalną lub całą powszechną wspólnotę wierzących. ‘Kościół’ jest ludem, który Bóg gromadzi na całym świecie. Istnieje on we wspólnotach lokalnych” (KKK 752).

Lud Boży posiada cechy charakterystyczne, które odróżniają go od ugrupowań religijnych, etnicznych, politycznych czy kulturowych w historii. Członkiem Ludu Bożego staje się człowiek nie przez narodzenie fizyczne, ale przez wiarę w Chrystusa i chrzest. Jego Głową jest Jezus Chrystus. Udziałem tego Ludu jest godność i wolność synów Bożych, w sercach, których Duch Święty mieszka jak w świątyni. Jego prawem jest nowe przykazanie miłości, tak jak umiłował sam Chrystus (por. J 13, 34) Lud Boży jest posłany, aby być solą ziemi i światłem świata (por. Mt 5, 13-16), dlatego stanowi on dla całego rodzaju ludzkiego potężny załączek jedności, nadziei i zbawienia. Jego celem jest Królestwo Boże, które swój początek ma na ziemi, a swoją pełnię w czasach ostatecznych (LG 9, KKK 782).

„Zadaniem ludzi świeckich, z tytułu właściwego im powołania, jest szukać Królestwa Bożego, zajmując się sprawami świeckimi i kierując nimi po myśli Bożej... Szczególnym, więc ich zadaniem jest tak rozświetlać wszystkie sprawy doczesne i tak nimi kierować, aby się ustawicznie dokonywały i rozwijały po myśli Chrystusa i aby służyły chwale Stworzyciela i Odkupiciela” (LG 31). Inicjatywa chrześcijan świeckich jest szczególnie konieczna, gdy chodzi o odkrywanie i poszukiwanie sposobów, by rzeczywistości społeczne, polityczne i ekonomiczne przeniknąć wymaganiami nauki i życia chrześcijańskiego (KKK 899).

II. WIKARIUSZ DELEGAT – REKTOR POLSKIEJ MISJI KATOLICKIEJ

Na czele Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii, zgodnie z ustaleniami Konferencji Episkopatu Anglii i Walii oraz Konferencji Episkopatu Polski z 1948 roku, stoi Wikariusz Delegat – Rektor Polskiej Misji Katolickiej. Wszystkie jego uprawnienia zostały potwierdzone dekretem Ks.

Kardynała Vincenta Nichols, Arcybiskupa Metropolity Westminsteru i Prymasa Anglii z dnia 8 maja 2014 roku (**zobacz dekret rektorski dołączony na końcu niniejszych statutów**)

Jemu, i jego następcom, zlecono pieczę pasterską nad Polakami, przebywającymi na terenie Anglii i Walii. Sprawuje on tę funkcję, jako ich zwyczajny i bezpośredni pasterz (KK 27, DB 11). W zarządzie całą Polską Misją Katolicką w Anglii i Walii wspierają go różne instytucje centralne i rady.

Polska Misja Katolicka w Anglii i Walii, jako część Ludu Bożego powierzona jest Wikariuszowi Delegatowi, który jest dla niej nauczycielem Bożej prawdy, szafarzem sakramentów świętych i pasterzem. Prowadzi on powierzoną mu wspólnotę polską w łączności z biskupami ordynariuszami angielskich diecezji lokalnych, całym Kościołem powszechnym i z jego widzialną Głową – papieżem, jako następcą św. Piotra. Kapłani, przybywający do pracy w strukturach Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii, chociaż inkardynowani są do swoich diecezji, wraz z Wikariuszem Delegatem stanowią jedno prezbiterium, jego pomoc i narzędzie w służeniu Ludowi Bożemu i powinni zawsze uznawać go za Rektora i ze czcią okazywać mu posłuszeństwo. Wikariusz Delegat świadomy roli kapłanów, jako nieodzownych pomocników i doradców w prowadzeniu Ludu Bożego do Boga, otacza ich szczególną opieką oraz miłością, jako swych synów i przyjaciół.

Wierni świeccy również powinni okazywać swemu Wikariuszowi Delegatowi szczególną cześć i uszanowanie oparte na motywach nadprzyrodzonych. Powinni podporządkowywać się chętnie jego duchowemu kierownictwu, popierać jego inicjatywy i zarządzenia zmierzające do duchowego rozwoju Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii; ze zrozumieniem dzielić jego współodpowiedzialność także za Kościół Powszechny i modlić się w Jego intencji.

III. SPOTKANIA FORMACYJNE

Szczególną formą pomocy Wikariuszowi Delegatowi ze strony tak duchowieństwa, jak i świeckich, w pełnieniu jego zadań pasterskich są spotkania formacyjne. Polska Misja Katolicka w Anglii i Walii w ciągu każdego roku organizuje kilka spotkań formacyjnych, które są permanentną katechezą pastoralno-teologiczną tak kapłańską, jak i wiernych świeckich. Do takich spotkań należy zaliczyć:

- Konferencję Apostolstwa Świeckich
- Kurs Wiedzy Religijnej
- Pielgrzymki do Holywell i Pantasaph; Aylesford i Walsingham
- Zesłanie Ducha Świętego – Spotkanie Rodzin i Małżeństw
- Uroczystość Bożego Ciała
- Rekolekcje dla całego prezbiterium Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii

- Spotkania dekanalne i spotkania prezesów, skarbników i członków Rad Administracyjnych

Te spotkania zwołuje Wikariusz Delegat po wysłuchaniu zdania Kolegium Dziekanów, ustaleniu dogodnych terminów oraz wtedy, gdy przemawia za tym dobro duchowe wiernych. Zadaniem tych spotkań jest wszechstronna odnowa wiary, moralności i dyscypliny kościelnej w Polskiej Misji Katolickiej. (zobacz nowy dokument Episkopatu Anglii i Walii - 8.V.2014)

IV. SEKRETARIAT POLSKIEJ MISJI KATOLICKIEJ

Sekretariat Polskiej Misji Katolickiej jest stałym i zwyczajnym organem, składającym się z instytucji i osób pomagających Wikariuszowi Delegatowi w zarządzaniu powierzoną mu wspólnotą, zwłaszcza w kierowaniu działalnością pasterską oraz prowadzeniem biura prawnego.

W skład Sekretariatu Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii wchodzi:

- kanclerz
- sekretarz ds. Powierników Polskiej Misji Katolickiej
- biuro doradcy finansowego – Financial administrator
- biuro spraw finansowych - treasurer
- audytor do spraw przesłuchań świadków w procesach o stwierdzenie nieważności małżeństwa
- biuro protokołów małżeńskich
- biuro do spraw ochrony dzieci i starszych – Safeguarding Representative
- biuro do spraw szkolnictwa polonijnego / Polska Macierz Szkolna, Szkoły Niezależne /
- przedstawiciel rektora do kontaktów z organizacjami społecznymi, politycznymi, polonijnymi
- Sekretariat Instytutu Polskiego Akcji Katolickiej

Koordinacja prac wymienionych delegatur należy do kanclerza.

V. KOLEGIUM DZIEKANÓW

Kolegium Dziekanów, poszerzone o Prowincjałów zakonów i zgromadzeń zakonnych pracujących w strukturach Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii, jest zespołem kapłanów reprezentujących całe duchowieństwo diecezjalne i zakonne. Jego zadaniem jest wspieranie Wikariusza Delegata w kierowaniu powierzoną mu wspólnotą tak, aby możliwie jak najbardziej pomnażało się dobro duchowe powierzonego Jego trosce Ludu Bożego. Wikariusz Delegat zasięga opinii Kolegium Dziekanów w ważniejszych sprawach dotyczących życia religijno-moralnego, administracji i pasterskiego kierowania wspólnotą polską.

Do Kanclerza, zarówno sami członkowie Kolegium, jak też kapłani oraz wierni świeccy mogą kierować uwagi i propozycje dotyczące poszczególnych spraw.

W prezentacji kandydatów do Kolegium Dziekanów, kapłani winni kierować się głębokim poczuciem odpowiedzialności. Kadencja Kolegium Dziekanów trwa 3 lata. Nominacja rektorska nowych dziekanów, następuje po zasięgnięciu opinii prezbiterium kapłańskiego. Członkowie Kolegium Dziekanów przedkładają Wikariuszowi Delegatowi propozycje dotyczące życia Polskiej Misji Katolickiej. Winni czynić to z poczuciem odpowiedzialności za dobro wiary i rozwój życia wiernych. Nowi Księża Dziekani po objęciu urzędu składają przysięgę wierności Wikariuszowi Delegatowi.

VI. LOKALNE POLSKIE MISJE KATOLICKIE

Lokalne Polskie Misje Katolickie w Anglii i Walii są wspólnotami personalnymi, czyli określonymi wspólnotami wiernych, utworzonymi na sposób stały, do których należą wierni, deklarujący swą przynależność poprzez formalny zapis do LPCM, nad którą pasterską pieczę, pod władzą Wikariusza Delegata, powierza się proboszczowi jako jej własnemu pasterzowi (por. kan. 515 § 1) . Erygowanie nowej parafii, może nastąpić na wniosek Wikariusza Delegata przez Biskupa Ordynariusza na terenie tej diecezji lokalnej, w której ma powstać nowa Lokalna Polska Misja Katolicka. Dokonywanie w niej zmian personalnych, należy do wyłącznej kompetencji Wikariusza Delegata. W wypadku zakonów czy zgromadzeń zakonnych przez Wikariusza Delegata na wniosek Prowincjała Zakonu czy Zgromadzenia Zakonnego (por. kan. 515 § 2) .

Tam, gdzie gromadzą się wspólnoty wiernych, naszych Rodaków, Wikariusz Delegat powinien zapewnić im pasterską opiekę (por. kan. 516).

VII. PROBOSZCZOWIE

Aby ktoś mógł ważne zostać proboszczem, musi posiadać święcenia prezbiteratu, winien ponadto odznaczać się zdrową nauką i dobrymi obyczajami, gorliwością pasterską oraz innymi cnotami, jak również przymiotami, wymaganymi, czy to prawem powszechnym czy partykularnym, do kierowania parafią, o którą chodzi. (por. kan. 521).

Proboszcz jest, zgodnie z przepisami kan. 519, pasterzem parafii, odpowiedzialnym wobec Boga za jej uświęcenie i zbawienie jej członków. Proboszcz jest zobowiązany zapewnić parafianom pełny dostęp do słowa Bożego i sakramentów świętych, organizować kult Boży i działalność charytatywną. Powinien objąć pasterską troską wiernych wszystkich stanów, grup społecznych i zawodowych. Szczególnie zaś ma pamiętać o chorych, duchowo zaniedbanych, nieszczęśliwych, dotkniętych różnymi doświadczeniami, słabych w wierze i oziębłych religijnie. Jako ojciec i pasterz parafii powinien modlić się o uświęcenie i zbawienie swoich parafian.

Powierzenie urzędu proboszczowskiego Lokalnej Polskiej Misji Katolickiej przysługuje Wikariuszowi Delegatowi. Za zgodą kompetentnego przełożonego zakonnego, może on również

powierzyć administrację parafii kleryckiemu instytutowi zakonnemu lub kleryckiemu stowarzyszeniu życia apostołskiego. W tym przypadku powierzenie parafii powinno być uczynione na podstawie pisemnej umowy zawartej pomiędzy Polską Misją Katolicką i kompetentnym przełożonym instytutu lub stowarzyszenia. Obok innych spraw należy w niej wyraźnie i dokładnie określić to, co dotyczy wypełniania posługi, przydzielonych do tego osób oraz spraw ekonomicznych. (por. kan. 520).

Przed objęciem urzędu nowo mianowany proboszcz jest zobowiązany prawem (kan. 833, n. 6) do złożenia wobec Wikariusza Delegata lub jego delegata wyznania wiary, oraz przyrzeczenia wierności, iż będzie wiernie wykonywał swoje zadania pastoralne i administracyjne.

Z kanonicznego przekazania parafii proboszczowi, w obecności księdza kanclerza lub dziekana, sporządza się protokół, którego jeden egzemplarz winien być przesłany do Sekretariatu Polskiej Misji Katolickiej, drugi zachowuje się w archiwum parafialnym, a trzeci w archiwum dziekańskim. Wskazane jest, aby nowego proboszcza wprowadzać do parafii w sposób uroczysty, z udziałem Wikariusza Delegata lub jego delegata, zawsze w obecności miejscowego dziekana. To samo dotyczy pożegnania proboszcza odchodzącego na emeryturę lub przechodzącego do innej parafii.

Lokalna Polska Misja Katolicka przyjmuje proboszcza z religijnym posłuszeństwem, poddaje się jego duchowemu kierownictwu, okazuje mu należny szacunek oraz ściśle z nim współdziała dla swego religijnego i materialnego rozwoju. Parafianie powinni świadomie przyczyniać się do budowania jedności między sobą, z proboszczem, Wikariuszem Delegatem i Papieżem w Kościele powszechnym. Winni unikać wszystkiego, co może utrudniać proboszczowi pracę i przeszkadzać w wykonywaniu wszystkich poleceń Wikariusza Delegata. Parafianie mają prawo przedstawiać wobec proboszcza swoje inicjatywy i opinie. Mogą to czynić indywidualnie, bądź też zbiorowo. Mogą odnosić się także do dziekana lub kanclerza Polskiej Misji Katolickiej. Zawsze jednak motywami takich poczynań powinna być chwała Boża, oraz dobro duchowe i materialne parafii. Obowiązuje ich w takim działaniu miłość chrześcijańska i uszanowanie godności proboszcza, a przede wszystkim woli Wikariusza Delegata.

Do funkcji specjalnie powierzonych proboszczowi, zgodnie z kan. 530, należą następujące:

- udzielanie chrztu;
- udzielanie sakramentu bierzmowania osobom znajdującym się w niebezpieczeństwie śmierci, według przepisu [kan. 883, n. 3](#);
- udzielanie Wiatyku i namaszczenia chorych, z zachowaniem wszakże przepisu [kan. 1003, § 2-3](#), a także udzielanie apostołskiego błogosławieństwa;
- asystowanie przy zawieraniu małżeństw i błogosławieniu małżeństw;
- odprawianie pogrzebów;
- święcenie źródła chrzcielnego w okresie wielkanocnym, prowadzenie procesji poza kościołem oraz dokonywanie uroczystych poświęceń poza kościołem;

- bardziej uroczyste sprawowanie Eucharystii w niedziele i święta.

Obowiązkiem proboszcza jest odprawianie Mszy św. za parafian w niedziele i święta nakazane (por. kan.534) Winien on przestrzegać nakazanej rezydencji i ograniczać niekonieczne wyjazdy. Każda jego nieobecność w parafii powinna łączyć się zawsze z zapewnieniem niezbędnej posługi duszpasterskiej wiernym ze strony innych kapłanów, także w przypadku przysługującego mu jednego dnia wolnego w tygodniu. Proboszczowi przysługuje miesięczny urlop w ciągu roku, uzgodniony z Wikariuszem Delegatem Polskiej Misji Katolickiej. Nie wlicza się do niego rekolekcji, odbywanych jeden raz w roku. Na dłuższą niż tygodniową nieobecność proboszcza w parafii należy uzyskać zgodę Wikariusza Delegata. Każdy wyjazd zagraniczny winien być zgłoszony Wikariuszowi Delegatowi oraz w przypadku zakonów czy zgromadzeń zakonnych także prowincjałowi lub delegatowi prowincjała.

Proboszcz przy różnych okazjach powinien informować wiernych o ważniejszych wydarzeniach życia parafialnego oraz Polskiej Misji Katolickiej. Szczególnie stosowną ku temu okazją jest obchód zakończenia starego roku. Obowiązkiem proboszcza jest sumienność, ład i porządek w administrowaniu majątkiem parafialnym oraz w prowadzeniu kancelarii, urzędowej biblioteki i archiwum parafialnego.

Po objęciu parafii proboszcz obowiązany jest odprawiać Mszę św. za powierzony sobie lud: we wszystkie niedziele i święta nakazane. Jeżeli w jakimś dniu nie może ich odprawić wskutek uznanej przez prawo przeszkody, winien tego dokonać w te same dni, przez kogo innego albo w innym dniu osobiście (por. kan. 534 § 1).

Gdy wymaga tego dobro wiernych, potrzeba i pożytek Kościoła, proboszcz może być przeniesiony postanowieniem Wikariusza Delegata z jednej parafii na inną, na inny urząd czy stanowisko, bądź w stan emerytalny. Możliwe jest także zrzeczenie się dla słusznej przyczyny, dokonane przez niego samego i do ważności przyjęte przez Wikariusza Delegata.

Proboszcz, po ukończeniu 65-ego roku życia może, a po ukończeniu 70-ego roku życia jest zobowiązany do rezygnacji z urzędu, na ręce Wikariusza Delegata, który rozważywszy wszystkie okoliczności osoby i miejsca, zadecyduje o przyjęciu lub odłożeniu zrzeczenia.

VIII. KSIEŻA ASYSTENCI

Do właściwego wypełniania pasterskiej posługi w parafii, Wikariusz Delegat, po zaciągnięciu opinii Kolegium Dziekanów, może przydzielić księdzu proboszczowi jednego lub kilku asystentów parafialnych, którzy jako współpracownicy księdza proboszcza i uczestnicy jego troski, wspólnie z proboszczem, radą i gorliwością, oraz pod jego władzą, wykonują dzieło pasterskiej posługi (por. kan. 545 § 1).

Ksiądz asystent ma pamiętać, że wzajemne zrozumienie, szacunek i harmonijna współpraca z księdzem proboszczem, zapewniają osobisty pokój ducha, nadprzyrodzoną radość i skuteczność

duszpasterskich wysiłków. Proboszczów i asystentów, winny łączyć zawsze jak najlepsze wzajemne relacje, oparte na życzliwym przełożeniu ze strony proboszczów i właściwej postawie ze strony księży asystentów.

Ksiądz asystent powinien uważać wspólnotę parafialną za przedmiot swej osobistej gorliwości i odpowiedzialności duszpasterskiej, uznawać w osobie księdza proboszcza współbrata w kapłaństwie, duchowego opiekuna i przyjaciela, a także swego przełożonego, informować go o prowadzonych przez siebie akcjach duszpasterskich, dzielić się z nim osiągnięciami i trudnościami, uczestniczyć w spotkaniach dekanalnych: tak polskich, jak i angielskich, oraz oficjalnych spotkaniach permanentnej formacji kapłańskiej, wyznaczonych przez Wikariusza Delegata.

Powinien brać udział w spotkaniach Rad Administracyjnej i Duszpasterskiej organizowanych przez proboszcza celem omówienia całokształtu spraw parafialnych lub problemów szczegółowych, aby w ten sposób przygotować się do samodzielnego kiedyś zarządu Lokalną Polską Misją Katolicką.

Ksiądz asystent swoim postępowaniem pełnym kultury kapłańskiej, powinien także budować wszystkich pracowników parafialnych oraz umacniać autorytet i dobre imię proboszcza wobec parafian. Obowiązuje go rezydowanie w parafii, by zapewnić stałą gotowość do niesienia posługi kapłańskiej. Wszystkie wyjazdy poza teren parafii winien uzgadniać z proboszczem i zgłaszać każdorazową dłuższą nieobecność. Na wyjazdy zagraniczne i urlop roczny obowiązuje ta sama zasada, co wszystkich pozostałych kapłanów.

Ksiądz asystent winien być traktowany przez księdza proboszcza z szacunkiem i godnością, jako współbrat w kapłaństwie i współduszpasterz w Lokalnej Polskiej Misji Katolickiej. Ksiądz proboszcz winien przydzielać mu określone zajęcia duszpasterskie i stopniowo wprowadzać go we wszystkie dziedziny życia parafialnego, aby w ten sposób przygotować się do samodzielnego prowadzenia Lokalnej Polskiej Misji Katolickiej w przyszłości.

Księdzu asystentowi przysługuje odpowiednie wynagrodzenie, według zasad ustalonych w Polskiej Misji Katolickiej, a podanych do wiadomości w Okólniku Duszpasterskim Polskiej Misji Katolickiej. Ksiądz proboszcz ma zapewnić księdzu asystentowi godziwe warunki do mieszkania oraz żywienia, zgodnie z wytycznymi Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii. Ponadto ksiądz asystent, tak jak ksiądz proboszcz ma prawo, do jednego dnia wolnego w tygodniu.

IX. KSIĘŻA ADMINISTRATORZY LOKALNYCH POLSKICH MISJI KATOLICKICH

Administratorowi stałemu przekazuje Lokalną Polską Misję Katolicką w zarząd Wikariusz Delegat lub jego delegat, w miarę możliwości w obecności proboszcza, którego ma zastąpić w kierowaniu lokalną wspólnotą. W myśl kan. 540 i wytycznych Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii, administrator jest odpowiedzialny za całokształt spraw parafialnych. Administrator rozlicza się z zarządu Lokalną Polską Misją Katolicką przed dziekanem, a w razie spraw spornych przed kanclerzem i Wikariuszem Delegatem.

X. REKTORZY KOŚCIOŁÓW I KAPLIC ORAZ KAPELANI

Wikariusz Delegat przedstawia biskupom lokalnych diecezji angielskich, kandydatów na rektorów kościołów i kaplic oraz kapelanów wspólnot, stowarzyszeń, organizacji i zespołów wiernych. Status prawny rektorów kościołów i kaplic oraz kapelanów wspólnot określają przepisy prawa kanonicznego (kan. 556-563, 564-572) Zarówno rektorzy jak i kapelani powinni w pełni szanować uprawnienia miejscowych proboszczów i utrzymywać z nimi należyty kontakt w wykonywaniu swojego pasterskiego zadania (kan. 751).

Obowiązkiem rektorów i kapelanów jest podawanie do wiadomości wiernych parafialnych ogłoszeń duszpasterskich w niedziele i święta, a także powiadamianie lokalnych proboszczów o urządzaniu w swoich kościołach lub kaplicach ważniejszych nabożeństw i obchodów religijnych. Proboszczowie natomiast powinni rozumieć pastoralną sytuację kościołów, kaplic oraz specjalnych grup wiernych znajdujących się w obrębie parafii i w pełni szanować kompetencje ich rektorów lub kapelanów.

XI. DZIEKANI

Dekanat jest strukturą kościelną obejmującą pewną liczbę parafii, na czele, której stoi dziekan, dzielący z Wikariuszem Delegatem współodpowiedzialność za właściwą organizację i koordynację życia religijnego i pastoralnego. Dziekana mianuje Wikariusz Delegat po zasięgnięciu opinii lokalnego prezbiterium na okres 3 lat.

Dziekan używa własnej pieczęci, prowadzi kancelarię dziekańską, sporządza protokoły zdawczo-odbiorcze oraz gromadzi akta w archiwum dekanatu. Jego obowiązkiem jest troska o prawidłową organizację pracy duszpasterskiej w dekanacie, należyte funkcjonowanie życia liturgicznego, sprawne zarządzanie majątkiem kościelnym i poprawne prowadzenie kancelarii Lokalnych Polskich Misji Katolickich. W realizacji tej posługi dziekan kieruje się w stosunku do kapłanów braterską życzliwością, szacunkiem i taktem.

Obowiązkiem dziekana jest:

- uczestniczenie w spotkaniach Kolegium Dziekanów, a w razie niemożności wyznaczenie w zastępstwie przez księdza wicedziekana
- powiadamianie Wikariusza Delegata o ważniejszych wydarzeniach z zakresu religijno-moralnego życia wiernych oraz o pracy duszpasterskiej i dyscyplinie duchowieństwa dekanatu
- odpowiednie przygotowanie i organizacja wizytacji kanonicznej Lokalnych Polskich Misji Katolickich w dekanacie. Dziekan powinien odpowiednio wcześniej podać do wiadomości

- proboszczowi termin wizytacji, który ma powiadomić o tym wiernych. Podczas wizytacji dziekan przeprowadza rozmowy indywidualne z kapłanami pracującymi w Lokalnej Polskiej Misji Katolickiej, na temat ich posługi duszpasterskiej, praw i obowiązków. Przy tej okazji winien także odwiedzić innych kapłanów mieszkających na terenie Lokalnej Polskiej Misji Katolickiej. Gdy uzna to za celowe, winien przeprowadzić rozmowy z Radą Administracyjną i Duszpasterską
- przedmiotem wizytacji dziekana są: kościół parafialny, sale parafialne, sale spotkań duszpasterskich, budynki kościelne, kancelaria, księga intencji mszalnych, księga finansowa, archiwum i biblioteka parafialna, administracja majątku kościelnego, wykaz inwentarza, stowarzyszenia i grupy nieformalne oraz realizacja obowiązującego w Polskiej Misji Katolickiej programu duszpasterskiego
 - po przeprowadzeniu wizytacji w całym dekanacie, dziekan sporządza sprawozdanie pisemne w trzech egzemplarzach, z których jeden przesyła do Sekretariatu Polskiej Misji Katolickiej, drugi przekazuje do wizytowanych parafii, trzeci zaś zachowuje w archiwum dziekańskim
 - oprócz zwyczajnej wizytacji dorocznej, dziekan może odbywać wizytacje nadzwyczajne, mające na celu załatwianie spraw doraźnych
 - parafię, w której proboszczem jest dziekan, wizytuje kanclerz lub inny dziekan wyznaczony przez Wikariusza Delegata
 - dziekan powinien zgodnie z aktualnymi potrzebami zwoływać konferencje dekanalne duchowieństwa, w których mają obowiązek uczestniczyć wszyscy kapłani, w tym także zakonni, jeśli pracują w duszpasterstwie. Swoją nieobecność na spotkaniu dekanalnym należy wcześniej usprawiedliwić u dziekana. Kapłani emeryci i kapłani przebywający na urlopie zdrowotnym oraz rezydenci, w miarę swoich sił i zdrowia, także mogą w nich brać udział. Wszystkim kapłanom seniorom-emerytom, jak też chorym, należy po spotkaniu przesłać wszystkie materiały, oraz powiadomić ich o podjętych decyzjach i organizowanych akcjach duszpasterskich
 - do obowiązków i uprawnień dziekana należy także przeprowadzić prezentację kandydatów na wicedziekana i ojca duchownego dekanatu
 - dziekan jest zobowiązany przekazywać duchowieństwu zarządzenia i komunikaty władz Polskiej Misji Katolickiej
 - kapłani w dekanacie winni odnosić się do dziekana z szacunkiem i zaufaniem, traktując go jak brata, spełniającego dla dobra Kościoła zlecony mu zaszczytny obowiązek
 - przekazanie urzędu przez ustępującego dziekana swemu następcy powinno odbywać się w obecności wicedziekana i sekretarza. Ten ostatni sporządza z tej czynności protokół, którego jeden egzemplarz należy przekazać do Sekretariatu Polskiej Misji Katolickiej, drugi zaś zachować w archiwum dziekańskim.

XII. WICEDZIEKANI

Dziekana, w wypełnianiu jego obowiązków, wspomaga wicedziekan. Jest on mianowany przez Wikariusza Delegata spośród trzech kandydatów na to stanowisko, wybranych w tajnej prezentacji przez kapłanów danego dekanatu. Czas urzędowania wicedziekana trwa trzy lata. Wicedziekan może być wybierany na dalsze kadencje. Wicedziekan ma te same prawa i przywileje, co dziekan.

XIII. DUCHOWIEŃSTWO

Do grona najbliższych współpracowników Wikariusza Delegata należą kapłani, którzy z racji swego powołania, winni szczególnie świadczyć o Chrystusie i Jego Kościele. Sprawowanie kapłańskiej posługi dokonuje się w imieniu Wikariusza Delegata, który mandat przewodniczenia Polskiej Misji Katolickiej otrzymuje od Konferencji Episkopatu Anglii i Walii, poprzez gromadzenie wiernych we wspólnotę i przewodniczenie im w ziemskim pielgrzymowaniu do Boga. Wszyscy kapłani powinni budować jedność Kościoła, zarówno poprzez modlitwę, jak i świadome działanie w Lokalnych Polskich Misjach Katolickich, w swoim dekanacie i Polskiej Misji Katolickiej.

Braterska życzliwość, szacunek i współpraca powinny łączyć wszystkich kapłanów diecezjalnych i zakonnych. Budowanie wspólnoty Kościoła bierze swój początek w utrzymywaniu braterskiej więzi wśród duchowieństwa i w jedności z Wikariuszem Delegatem. Fundamentem tej więzi jest braterstwo sakramentalne wynikające ze święceń. Budowaniu i umacnianiu wspólnoty kapłańskiej służą również: kurs wiedzy religijnej, zjazd Instytutu Polskiego Akcji Katolickiej, pielgrzymki centralne i dekanalne, konferencje dekanalne, doroczne rekolekcje i spotkania z okazji odpustów, imienin, Wigilii Narodzenia Pańskiego, Świąt Wielkiej Nocy, kolędy.

W trosce o pogłębienie duchowości kapłanów celowa jest działalność ojca duchownego w każdym z dekanatów Polskiej Misji Katolickiej. Ojca duchownego mianuje Wikariusz Delegat, który określa jego kompetencje i program pracy.

Każdy kapłan, po ukończeniu 65 lat życia, może złożyć rezygnację z piastowanego urzędu na ręce Wikariusza Delegata, gdyż pracując w Anglii i Walii wypracowuje dla siebie świadczenia emerytalne, jak i wszystkie dodatki związane z wiekiem i potrzebami, które wypłaca urząd państwowy.

Wielkość emerytury może się wahać w zależności od lat pracy na terenie Anglii i Walii. Każdy kapłan po osiągnięciu wieku emerytalnego może powrócić do swojej macierzystej diecezji. Definitywna decyzja o powrocie należy do samego zainteresowanego na mocy stosownego dekretu Wikariusza Delegata.

Przejście kapłana, a zwłaszcza proboszcza, na emeryturę kościelną, powinno łączyć się z uroczystym pożegnaniem go przez parafian i kapłanów dekanatu. Pożegnanie takie organizuje dziekan w porozumieniu z Wikariuszem Delegatem. Duszpasterze w ramach solidarności kapłańskiej winni zapraszać księży emerytów do udziału w różnych posługach duszpasterskich. Wspólnota kapłańska powinna otaczać starszych i chorych kapłanów duchową i materialną pomocą.

Przejawem braterskiej więzi wśród kapłanów jest również pamięć o zmarłych kapłanach. Winna się ona wyrażać w udziale w pogrzebie kapłanów, w ofiarowaniu za nich trzech Mszy św., w trosce o groby kapłańskie i w modlitwach, szczególnie podczas rekolekcji kapłańskich.

Kapłani powinni wystrzegać się w swoim postępowaniu i wypowiedziach tego wszystkiego, co mogłoby doprowadzać do rozbijania wspólnoty eklezjalnej wiernych. Świadome podburzanie i zjednywanie sobie wiernych przeciw władzy kościelnej lub na szkodę Kościoła, jest krzywdą wyrządzoną Mistycznemu Ciału Chrystusa i podlega karom kościelnym. Obowiązkiem kapłanów jest popieranie zachowania między ludźmi pokoju i zgody, opartej na sprawiedliwości i miłości. Zgodnie z wymaganiem prawa duchowni powinni powstrzymać się od zakładania lub przynależności do stowarzyszeń, których cel albo działalność nie dadzą się pogodzić z obowiązkami właściwymi stanowi duchownemu lub mogłyby przeszkadzać w sumiennym wypełnianiu zadania zleconego im przez władzę kościelną (por. kan. 278 § 3).

Duchowni nie mogą brać czynnego udziału w partiach politycznych ani w kierowaniu związkami zawodowymi, chyba, że zdaniem kompetentnej władzy kościelnej, będzie wymagała tego obrona praw Kościoła lub rozwój dobra wspólnego (por. kan. 287§2) Zabrania się współpracy jawnej czy ukrytej z przeciwnikami Kościoła. Duchowni zaangażowani w tego rodzaju działalność powinni się z niej wycofać i naprawić krzywdy wyrządzone Kościołowi.

Kapłana powinna cechować wysoka kultura, wyrażająca się w przestrzeganiu ogólnie przyjętych norm towarzyskich, zarówno w odniesieniu do duchownych, jak i świeckich. Odnosi się to do języka, stroju, zachowania przy stole, jazdy samochodem, punktualności, korespondencji itp. Kapłan powinien bezwzględnie unikać niestosownych rozrywek oraz imprez nieliczących ze stanem duchownym. Znakiem zewnętrznym powołania i świadectwa kapłanów jest strój duchowny. Kapłanom poleca się noszenie koloratki: podczas pełnienia wszystkich czynności liturgicznych, w kancelarii, na katechezie, w czasie uroczystości religijnych, wizyt urzędowych i kolędy.

XIV. INSTYTUTY ŻYCIA KONSEKROWANEGO

Osoby poświęcone Bogu przez ślubowanie rad ewangelicznych, są szczególnym znakiem Boga w świecie. Niech wszystkie rodziny zakonne żyją własnym charyzmatem, otrzymanym od Ducha Świętego i niech umieją wykorzystać go dla dobra Kościoła.

Polska Misja Katolicka jest wdzięczna Bogu za rodziny zakonne męskie i żeńskie, które ubogacają ją swoją obecnością i pracą. Członkowie instytutów zakonnych i świeckich, niech dołożą wszelkich starań, aby zapoznać się z życiem i potrzebami Polskiej Misji Katolickiej, zarówno w dziedzinie apostołstwa, jak i dobroczynności. Niech dostosują formy i charakter prowadzonych przez siebie prac, do istniejących norm i praktyk. Dla lepszego poznania ustawodawstwa, zwyczajów i praktyk, członkowie męskich instytutów zakonnych mają obowiązek brać udział w dekanalnych zebraniach duszpasterskich. Odnosi się to przede wszystkim do proboszczów i wikariuszy zakonnych, a także do innych kapłanów zakonnych, zajmujących się na terenie Polskiej Misji Katolickiej różnymi pracami apostołskimi. Od nieobecności w tego rodzaju spotkaniach może usprawiedliwić wspomniane osoby, z wyjątkiem proboszczów i wikariuszy, jedynie fakt urzędowania we własnych klasztorach spotkań sprawozdawczych, na których uczestnicy zebrań dekanalnych prześlą treść powziętych tam uchwał i wskazań.

Siostry zakonne, zatrudnione w katechizacji oraz w duszpasterstwie, powinny być objęte stałą formacją katechetyczno-pastoralną, uczestniczyć w kursach katechetycznych oraz w spotkaniach parafialnych zespołów duszpasterskich. Za swą pracę mają one prawo do uznania, szacunku i wdzięczności oraz do sprawiedliwego wynagrodzenia ze strony duchowieństwa i wiernych. Mieszkanie sióstr zakonnych, zatrudnionych przy parafiach i zamieszkałych w domach parafialnych, powinno być urządzone z uwzględnieniem przepisów o klauzurze, a więc oddzielone od mieszkań kapłanów i osób świeckich, oraz odpowiadać warunkom zdrowotnym i higienicznym. Dom sióstr zakonnych ma prawo do własnej kaplicy, w której przechowuje się Najświętszy Sakrament za pozwoleniem Wikariusza Delegata i przy powiadomieniu ordynariusza miejsca. Wedle możliwości powinno się w niej odprawiać Mszę św. przynajmniej raz w tygodniu.

XV. PRACOWNICY PARAFIALNI

Współpracownikami proboszcza w pracy duszpasterskiej i administracyjnej, są obok kapłanów także osoby pełniące różne funkcje w Lokalnych Polskich Misjach Katolickich. Osoby te powinny traktować powierzone im obowiązki, jako wkład w życie i realizację zadań wspólnoty parafialnej. Na pracowników kościelnych należy powoływać ludzi autentycznie religijnych, uczciwych, mających potrzebne kwalifikacje zawodowe, zamiłowanie do pracy i porządku, psychicznie zdrowych, pozostających poza podejrzeniem o uzależnienie alkoholowe. Do przyjmowania i zwalniania pracowników kościelnych uprawniony jest wyłącznie proboszcz, który powinien ten fakt zgłosić do Sekretariatu Polskiej Misji Katolickiej.

Ksiądz Proboszcz w imieniu Polskiej Misji Katolickiej podpisuje umowę, w której należy jasno określić obowiązki i wynagrodzenie zatrudnionego, zgodne z wymogami państwa. Umowa o pracę, wymaga do swej ważności zatwierdzenia przez Powierników Polskiej Misji Katolickiej z Wikariuszem Delegatem na czele.

W stosunku do pracowników proboszcz powinien kierować się wyrozumiałością i odnosić się do nich z pełną życzliwością i uprzejmością. Każdy zatrudniony na podstawie umowy o pracę, winien być ubezpieczony zgodnie z odpowiednimi wymaganiami prawa. Może także podpisać dokument stwierdzający samozatrudnienie, a co za tym idzie obowiązek osobistego rozliczenia się z Urzędem Podatkowym.

Wynagrodzenie za pracę powinno być wypłacane w uzgodnionych terminach, jednakże nie rzadziej jak raz na miesiąc. Dokumentację rozliczeń finansowych należy wyjątkowo starannie przechowywać w archiwum parafialnym.

Zatrudnieni przy parafii pracownicy kościelni powinni z należyтым szacunkiem odnosić się do proboszcza i innych kapłanów oraz zachowywać postawę lojalnej współpracy i życzliwości. Wszelkie pretensje dotyczące wynagrodzenia za pracę lub traktowania w czasie pracy należy zgłaszać proboszczowi. Stwarzanie klimatu opozycji, przez rozgłaszanie swoich roszczeń i żalów do osób postronnych, stanowi poważne naruszenie lojalności służbowej i może być podstawą do rozwiązania umowy o pracę. Organami właściwymi do przyjmowania skarg i zażaleń ze strony pracowników kościelnych są: dziekan, jako pierwsza instancja i Powiernicy Polskiej Misji Katolickiej, jako instancja ostateczna dla wszystkich tego rodzaju spraw.

Dla okazania wdzięczności wobec osób wyjątkowo zasłużonych dla Kościoła Powszechnego i Polskiej Misji Katolickiej przewiduje się możliwość przyznawania odpowiednich odznaczeń kościelnych. Mogą to być: list lub dyplom pochwalny, nagroda, przyznanie Krzyża Zasługi Polskiej Misji Katolickiej, a w szczególnych wypadkach na wniosek proboszcza, po zaopiniowaniu przez Wikariusza Delegata, uzyskanie odznaczeń papieskich: *Benemerenti* czy *Pro Ecclesia et Pontifice*.

XVI. BIURO PARAFIALNE

W każdej Lokalnej Polskiej Misji Katolickiej posiadającej swój kościół lub kaplicę należy prowadzić księgi parafialne:

- chrztów,
- małżeństw,
- zmarłych,
- wizyt u chorych,
- I Komunii św.,
- Bierzmowanych

oraz inne, zgodnie z przepisami Konferencji Episkopatu Polski, Konferencji Episkopatu Anglii i Walii lub Wikariusza Delegata. Proboszcz ma czuwać nad tym, by księgi były właściwie spisywane i przechowywane.

W księdze chrztów należy odnotowywać bierzmowanie, jak również to, co ma związek ze stanem kanonicznym wiernych z racji małżeństwa, z zachowaniem wszakże przepisu [kan. 1133](#), z racji adopcji, jak również przyjęcia święceń wyższych, profesji wieczystej złożonej w instytucie zakonnym oraz zmiany obrządku. Adnotacje muszą być zawsze uwidocznione w metryce chrztu (por. kan. 535 § 2).

Każda Lokalna Polska Misja Katolicka powinna mieć własną pieczęć. Wydawane zaświadczenia kanonicznego stanu wiernych oraz wszystkie akty, które mogą posiadać znaczenie prawne, mają być podpisane przez proboszcza lub jego asystenta i opatrzone pieczęcią parafialną (por. kan. 535 § 3).

Każda Lokalna Misja Kanoniczna winna mieć własny depozyt dokumentów, czyli archiwum, w którym należy przechowywać księgi parafialne, łącznie z listami biskupów oraz innymi dokumentami, których zachowanie jest konieczne lub pożyteczne. Wikariusz Delegat lub jego delegat powinien, z okazji wizytacji lub w innym czasie, przejrzeć je wszystkie, a proboszcz ma czuwać nad tym, by nic z nich nie dostało się do obcych rąk (por. kan. 535 § 4) Należy pilnie przechowywać także stare księgi parafialne i przysyłać ich kopie do archiwum Polskiej Misji Katolickiej, zgodnie z wymogami prawa.

XVII. RADY: ADMINISTRACYJNA I DUSZPASTERSKA

W każdej Lokalnej Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii należy powołać obie te Rady. Ma jej przewodniczyć proboszcz, a członkami powinni być wierni wraz z tymi, którzy z urzędu uczestniczą w trosce duszpasterskiej o parafię i pomagają w ożywianiu działalności pasterskiej.

Rada Duszpasterska posiada jedynie głos doradczy i kieruje się normami określonymi przez Wikariusza Delegata (por. kan.536;) Skład Rady musi uzyskać zatwierdzenie Wikariusza Delegata.

Rada Administracyjna, rządzi się nie tylko przepisami prawa powszechnego, lecz także normami wydanymi przez Wikariusza Delegata. Wierni świeccy zobowiązani są świadczyć proboszczowi pomoc w administrowaniu dobrami parafialnymi, z zachowaniem przepisu kan. 532 (por. kan. 537). Skład Rady musi uzyskać zatwierdzenie Wikariusza Delegata oraz Prezesa Powierników Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii, zgodnie z Terms of Reference i Memorandum of the Polish Catholic Mission z roku 2008. Rada, której przysługuje tylko głos doradczy, wspomaga proboszcza w prowadzeniu spraw majątkowych parafii. Proboszcz powinien jednak zawsze wysłuchać jej zdania i liczyć się z jej opinią. Mandat Rady wygasa po terminie określonym w nominacji: 1 rok, 2 lub 3 lata.

XVIII. DOBRA DOCZESNE KOŚCIOŁA

Cel Kościoła jest nadprzyrodzony i polega na prowadzeniu ludzi do zbawienia, choć jego działalność i posłannictwo spełnia się na ziemi. Dlatego Kościołowi potrzebne są dobra doczesne dla spełnienia jego zbawczej misji. Stąd płynie obowiązek troski o prawidłowe gospodarowanie dobrami materialnymi. Zgodnie z kan. 1254 i 1260 obrót majątkiem kościelnym, powinien służyć realizacji celów właściwych Kościołowi.

XIX. SKŁADKI I OFIARY

Dla tworzenia podstaw materialnych Polskiej Misji Katolickiej, wierni świeccy i duchowieństwo zobowiązani są do wnoszenia na ten cel odpowiednich składek i dobrowolnych ofiar. Duszpasterze winni pouczać wiernych o ciężącym na nich obowiązku wspierania i utrzymania Polskiej Misji Katolickiej w ramach, której działają Lokalne Polskie Misje Katolickie. Należy wyjaśniać wiernym, że ofiary składane na tacę podczas Mszy św. i inne ofiary, jak Gift Aid czy Small Gift Aid, są także wyrazem łączności z Ofiarą Chrystusa. W ten sposób Msza św. jest Ofiarą Chrystusa i całego Kościoła, czyli Chrystusa i wszystkich wiernych. Ten obowiązek pouczania wiernych ciąży na proboszczu oraz na Wikariuszu Delegacie, szczególnie z okazji wizytacji kanonicznej.

Oprócz składek zwyczajnych, Wikariusz Delegat po zasięgnięciu opinii Kolegium Dziekanów, może ogłosić inne składki dla ważnych celów ogólnokościelnych i Polskiej Misji Katolickiej, czy też ogólnospołecznych. (patrz załącznik ustalonych składek zatwierdzonych przez Wikariusza Delegata)

KOLEKTY SPECJALNE

Miesiąc	Cel i rodzaj zbiórki	Czeki wystawiamy na:	Adres wysyłki:	Przelewy
Luty <i>II Niedziela Wielkiego Postu</i>	Fundacja Komisji Misyjnej Konferencji Episkopatu Polski „Ad Gentes” <u>II taca obowiązkowa</u>	Polish Catholic Mission	2-4 Devonia Road LONDON, N1 8JJ	
Marzec	Fundusz Inwalidów AK <i>Kolekta nieobowiązkowa do puszek</i>	Fundusz Inwalidów AK	238-246 King Street LONDON, W6 0RF	

Wielki Piątek	Fundusz Ziemi Świętej (ofiary składane przy adoracji Krzyża) <u>II taca obowiązkowa</u>	Polish Catholic Mission	2-4 Devonia Road LONDON, N1 8JJ	
Maj	Polska Macierz Szkolna Kolekta nieobowiązkowa do puszek	Polska Macierz Szkolna	238-246 King Street LONDON, W6 0RF	
Czerwiec	Towarzystwo Przyjaciół Fundacji Jana Pawła II <u>II taca obowiązkowa</u>	Polish Catholic Mission	2-4 Devonia Road LONDON, N1 8JJ	
	Świętopietrze <u>II taca obowiązkowa</u>	Polish Catholic Mission	2-4 Devonia Road LONDON, N1 8JJ	
Wrzesień	Fundacja im. Ks. Józefa Kardynała Glempa <u>II taca obowiązkowa</u>	Cardinal Glemp Foundation	55 Foxbourne Road, LONDON, SW17 8EN	
Październik	Dzieło Nowego Tysiąclecia <u>II taca obowiązkowa</u>	Polish Catholic Mission	2-4 Devonia Road LONDON, N1 8JJ	
	Papieskie Dzieła Misyjne <u>II taca obowiązkowa</u>	Polish Catholic Mission	2-4 Devonia Road LONDON, N1 8JJ	
Listopad	Uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata <u>II taca obowiązkowa</u>	PCM Action	IPAK 2-4 Devonia Road LONDON, N1 8JJ	
Grudzień	Pomoc Kościołowi na Wschodzie <i>II Niedziela Adwentu</i> <u>II taca obowiązkowa</u>	Polish Catholic Mission	2-4 Devonia Road LONDON, N1 8JJ	

XX. FUNDACJE I ZAPISY

Każdy, kto z prawa naturalnego i kanonicznego, może swobodnie zarządzać swoimi dobrami materialnymi, może również przeznaczyć je na cele pobożne bądź testamentem, bądź aktem między żyjącymi. Przy dokonywaniu zapisu na rzecz Kościoła na wypadek śmierci, należy zachować wymogi prawa państwowego. Pominięcie ich nie zwalnia spadkobierców z obowiązku wypełnienia woli fundatora. Wierni świeccy, którzy przekazują swe dobra na cele pobożne, czy to testamentem, czy aktem między żyjącymi i gdy są one przyjęte zgodnie z prawem, mogą oczekiwać, że zapisy z nich wynikające będą jak najstaranniej wypełnione, zgodnie z wolą ofiarodawcy.

XXI. PRZEKAZANIE MAJĄTKU PRZY ZMIANIE PROBOSZCZA

Przy zmianie proboszcza lub administratora parafii zabezpieczenie majątku kościelnego należy do miejscowego dziekana lub, na jego zlecenie, wicedziekana. Odchodzący z parafii ma obowiązek przekazać to, co przyjął od poprzednika, zgodnie z księgą inwentarzową oraz pozostawić to, co za jego kadencji zostało nabyte na rzecz parafii.

Po śmierci proboszcza lub innych kapłanów dziekan, w obecności przedstawiciela Rady Administracyjnej ustala, co należy do majątku kościelnego, a co stanowi własność osobistą zmarłego kapłana. Spadkobiercy mogą przejąć jedynie to, co stanowiło bezsporną własność kapłana spadkodawcy.

Nowo mianowany proboszcz ma obowiązek przejąć po poprzedniku całą administrację i rzeczy stanowiące własność parafii, które winny być uwidocznione w księdze inwentarza. Za sporządzenie protokołu zdawczo-odbiorczego odpowiedzialny jest dziekan. Kopia protokołu winna być złożona w Sekretariacie Polskiej Misji Katolickiej. W dokumencie tym winno wymienić się wszystkie spostrzeżenia dotyczące stanu zachowania kościoła i jego wyposażenia, budynków parafialnych i rzeczy ruchomych oraz wszelkie zobowiązania finansowe, odpowiednio udokumentowane.

XXII. TESTAMENTY KAPŁANÓW

Każdy kapłan, pracujący w Polskiej Misji Katolickiej, zobowiązany jest do napisania testamentu i złożenia go w Sekretariacie Polskiej Misji Katolickiej lub w swojej macierzystej diecezji. Testament może być uaktualniany lub pisany na nowo, tak, aby bardziej odpowiadał faktycznemu stanowi rzeczy. Każdy kapłan ma prawo swobodnego dysponowania swoimi dobrami. Ponieważ dobra te w większości przypadków pochodzą z ofiarności wiernych, dlatego zachęca się kapłanów, aby przeznaczali je na rzecz Kościoła lub inne cele szlachetne. Zwykle testament składa się z dwóch części: duchowej i materialnej. W części duchowej powinny być wyrażone sprawy dotyczące wdzięczności Bogu za dar życia i życzliwość doznaną wśród ludzi. Część zaś druga powinna zawierać wyrażenie woli odnośnie do przekazania prawa własności do rzeczy materialnych. Dla jasności sprawy w testamencie należy wyznaczyć wykonawcę testamentu oraz spadkobiercę. Można także zamieścić zapisy testamentalne. Dla ważności testament winien być napisany w obecności prawnika, lub dwóch świadków, podpisany i zaopatrzony w datę z podaniem miejsca napisania. Testament winien być zdeponowany w tajnym archiwum Wikariusza Delegata lub w Kurii Biskupiej inkardynacji danego kapłana, lub w wypadku zakonów i zgromadzeń zakonnych u Księdza Prowincjała. Moc obowiązującą ma testament najświeższy.